

ROBERTSFORS
KOMMUN

Remissredogörelse för Vatten- och avloppsplan (VA-plan) och dagvattenstrategi för Robertsfors kommun

1 Inledning

Förslag till VA-plan och dagvattenstrategi för Robertsfors kommun har varit utsänd på remiss mellan 2021-06-17 och 2021-08-06. Under den tiden har handlingarna funnits tillgängliga på följande ställen:

- Digitalt på kommunens hemsida (www.robertsfors.se)
- I fysiska exemplar i receptionen på kommunhuset.
- E-post med inbjudan att yttra sig om remissen samt kompletta handlingar sändes till berörda aktörer.

Handlingarna består av VA-plan och dagvattenstrategi samt förarbeten till dessa i form av VA-översikt och VA-policy.

Ett yttrande har inkommit med synpunkter, från Länsstyrelsen Västerbotten. I denna remissredogörelse redovisas och kommenteras synpunkterna. Vissa revideringar utifrån yttrandet har arbetats in i planförslaget.

2 Inkomna yttranden samt svar på synpunkter, Länsstyrelsen Västerbotten

2.1 Övergripande kommentarer

Robertsfors kommun har inkommit med en remiss för en ny VA-plan och dagvattenstrategi. Det är mycket positivt att kommunen tagit fram detta paket med VA-översikt, VA-policy, VA-plan och dagvattenstrategi. Dokumenten är väl genomarbetade, ambitionsnivån är hög och de bedöms ge en god bild av nuläget och framtiden kopplat till VA- och dricksvattenförsörjning i kommunen. Detta kommer att utgöra ett viktigt underlag och stöd för kommunens översikts- och detaljplanering.

Länsstyrelsen ser positivt på att även frågor kopplat till dricksvatten har inkluderats i planen samt att den arbetsprocess som använts i framtagandet följer Havs- och vattenmyndighetens rekommendationer i Vägledning för kommunal VA-planering.

2.2 Synpunkter

I kommunens kommande arbete med översiktsplaner bör hänvisning finnas till de riktlinjer för fysisk planering som anges i bl.a. VA-policyn och dagvattenstrategin alternativt att riktlinjerna plockas in i översiktsplanen. Det är också viktigt att planerad utbyggnadsplan för VA går i linje med planerade bebyggelseutveckling i kommunens översiktsplan.

Kommentar till synpunkterna:

Alla riktlinjer i VA-policyn och dagvattenstrategin kommer beaktas vid framtida revidering av översiktsplanen. Samma gäller utbyggnadsplan för VA.

De konsekvensanalyser som genomförts skulle med fördel kunna förtydligas genom att specificera om de olika konsekvenserna kan ses som negativa respektive positiva för kommunen respektive för medborgarna. Konsekvenser som inte är positiva för ekonomi-, miljö, och socialt för kommunen respektive medborgare har inte beskrivits. Hur förhåller sig kommunen exempelvis till fastighetsägare som saknar ekonomiska medel att betala anslutningsavgift?

Kommentar till synpunkterna:

Konsekvensanalyserna beskriver både positiva och negativa konsekvenser för kommunen och medborgarna, även om de positiva konsekvenserna överväger. I kommunens VA-taxa §11.3 (Taxa för Robertsfors kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning) finns det reglering vid situationer där fastighetsägaren inte har ekonomi till att betala hela anslutningsavgiften vid samma tillfälle. Anslutningsavgiften kan fördelas på flera betalningar upp till tio år. VA-taxan finns inte i sin helhet på hemsidan i dagsläget men kommer inom kort finnas där.

Det är viktigt att kommunen granskar planen ur ett säkerhetsperspektiv och aktivt tar ställning till om den informationen, främst kopplat till kommunens dricks- och reservvatten, är offentliga uppgifter och kan delas fritt eller ej.

Kommentar till synpunkterna:

Planen är granskad utifrån ett säkerhetsperspektiv. Ytterligare översyn ska göras inför fastställande av slutlig plan.

Länsstyrelsen håller med om att det är viktigt att skapa en modell för VA-taxan som långsiktigt säkerställer att kostnaderna för VA i kommunen inte skenar på sikt.

Dricksvatten och dagvatten

Under VA-översiktens kapitel 3.2.2 Ytvatten står att *”Reningsverket anses fungera bra och har därför inga åtgärdsbehov i dagsläget. Planer för verket innefattar regelbunden service och generella renoweringar.”* Länsstyrelsen antar att det är vattenverket och inte reningsverket som avses.

Kommentar till synpunkterna:

Texten under denna rubrik är felplacerad. Texten är nu korrigerad.

Överlag tas klimatförändringar upp på flera ställen i planerna där det är lämpligt. Robertsfors har en bra prioriteringsordning för vilka metoder som ska väljas först samt att

hänsyn ska tas klimatförändringar. Det enda som saknas är vilken instans i kommunen som har ansvar för att detta ska ske. För en mindre kommun som Robertsfors kan arbetet med klimatanpassning komma in på flera sätt och det kanske inte är rimligt att anta att en enda person har huvudansvar för denna fråga. Ett sätt att säkerställa att frågan bevakas är att lyfta in den i arbetet med beredskap. Ofta kan beredskapsfrågan och klimatanpassning kombineras, då dessa arbetssätt i grunden är väldigt lika och det säkerställs därmed att någon inom kommunen får ansvar att bevaka frågan. För det kommande arbetet kan gärna Naturvårdsverkets nya metodstöd för Naturbaserade lösningar nyttjas som ett komplement till Boverkets information om lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).

Kommentar till synpunkterna:

Kommunen kommer fortsätta arbetet med klimatanpassning vilket anses vara ett kommunövergripande arbete där, som nämnt ovan, ansvarsfrågan behöver förtydligas.

Dagvattenstrategin ger en bra beskrivning av lämpliga åtgärder för att säkra dagvattenhanteringen vid exploatering av nya områden. En reflektion är dock komplexiteten att vidta åtgärder inom redan befintlig bebyggelse med den problematik det medför. Fastighetsägarnas intressen kan exempelvis ställas mot kommunens behov av att klimatsäkra infrastrukturen, vilket kan leda till stora kostnader.

I planerna pekar man på att den enskilda fastighetsägaren har ansvar för att omhänderta vatten inom sin egen fastighet. Det hade varit önskvärt att Robertsfors kommun ändå ser över möjligheten att stötta med exempel på hur detta ska kunna göras. Det är skillnad mellan kunskap om och att sedan agera efter det. Det ligger även i kommunens intresse och i linje med det som beskrivs i planerna.

Kommentar till synpunkterna:

Arbetet med hur dagvatten ska hanteras behöver utvecklas och fördjupas vilket situationerna enligt beskrivningen ovan är exempel på. Se vidare förklaring i dokumentets sista kommentar.

I inledningen på VA-översiktens kapitel 5.4 nämns eventuella risker kopplat till ras, skred och erosion som kan påverka ledningsnätets kapacitet. Sedan är det svårt att avgöra om det förekommer risk för detta eller inte inom kommunen. Det är bra att se över sträckor, knutpunkter eller anläggningar som är känsliga för ras, skred och erosion.

Kommentar till synpunkterna:

Områden med risk för ras, skred och erosion är i dagsläget inte utrett utifrån ett VA-perspektiv. Detta kan behöva utredas framöver. Se vidare förklaring i dokumentets sista kommentar.

Kommunen bör även lyfta in vilken beredskap som finns för att antingen klimatsäkra eller säkerställa av avbrott skyndsamt kan åtgärdas för anläggningar och annan infrastruktur som exempelvis pumpar som ligger i riskområden för ras, skred, erosion och översvämningar.

Kommentar till synpunkterna:

Denna fråga berör beredskapsarbetet vilket lyfts i avsnitt 2.3 Beredskap i VA-planen. Två av åtgärds punkterna är att slutföra kommunens nödvattenplan samt ta fram en säkerhetsskyddsanalys vilka bland annat syftar till att utreda och planera för situationer enligt beskrivning ovan.

Under VA-översiktens kapitel 5.4 Klimatförändringar kan kommunen se över om 5.4.4 ska ändras till att istället heta *Ökade temperaturer*. Det speglar bättre innehållet i stycket, men med fokus på påverkan av dricksvatten. Då kan man även lyfta in ökad risk för skogsbränder sommartid vilket riskerar att slå ut kraftförsörjning och vilket i sin tur kan medföra problem med distribution av dricksvattenförsörjningen.

I kapitlet 5.4.4 kan det även vara värt att poängtera att vattenbrist kan ske trots att det inte är en värmebölja, i meteorologisk termologi, då det finns andra faktorer som spelar in som spelar in som exempelvis ökad vattenanvändning vid varmare väder eller hur mycket grundvattennivåerna har fyllts på under höst, vinter och vår. Därför kan det vara värt att ersätta värmebölja med *perioder med högre medeltemperatur samt värmebölja*.

Kommentar till synpunkterna:

Förslag på ändring av innehåll enligt ovan anses väsentlig och det är därför nu korrigerat i texten.

Klimatfaktorn som användes i skyfallskarteringen från 2018 är 1,3. I *Dagvattenstrategin 2020 – 2035* kapitel 3.5 *Återkomsttid och klimatfaktor* diskuteras detta, så beroende på hur kommunen väljer att gå vidare med detta kan det vara bra att justera klimatfaktorn så att det stämmer överens vid kommande beräkningar.

Kommentar till synpunkterna:

Vid kommande beräkningar och arbete ska kommunen använda klimatfaktorn utifrån det rådande kunskapsläget som gäller då.

I tabell 6 i dagvattenstrategin redovisas de recipienter som tar emot dagvatten från tätorter och väg E4 samt recipienter som bedöms vara känsliga eller näringsbelastade. För varje recipient redovisas ekologisk status, markanvändning och känslighet. Det vore bra att även redovisa kemisk status utan överallt överskridande ämnen, om det finns ett särskilt skyddsvärde samt en kommentar om vilken typ av känslighet recipienten har (t.ex. känslighet för ökad näringsbelastning eller vandringshinder).

Kommentar till synpunkterna:

Förslag på ändring och tillägg av status och särskilda skyddsvärden enligt ovan kommer redogöras vid framtida redigering av dagvattenstrategin. Se vidare förklaring i dokumentets sista kommentar.

I dagvattenstrategin har inte hänsyn tagits till riskbedömningar (t.ex. gällande övergödning eller miljögifter) och detta kan behöva hanteras. De behöver dock ta höjd för tillförlitligheten i data som bedömningen baseras på. Där det finns en osäker risk finns ett behov av ökad kunskap och uppföljning av status och man ska inte dra alltför skarpa slutsatser av en sådan riskbedömning. Där det finns en risk har data bedömts vara tillförlitligt och denna riskbedömning bör man ta hänsyn till i kommunens planeringsarbete.

Användbart material: *Naturbaserade lösningar – ett verktyg för klimatanpassning och andra samhällsutmaningar (2021)*. Naturvårdsverket. Det vore även intressant att redovisa om det finns några grundvattenförekomster som kan påverkas av dagvatten eller planerad exploatering samt kemisk och kvantitativ status för dessa.

Kommentar till synpunkterna:

Riskbedömningar och potentiell påverkan på grundvattenförekomster enligt beskrivning ovan behöver kommunen arbeta mer med i sitt planeringsarbete. Se vidare förklaring i dokumentets sista kommentar.

VA

Kommunen redogör kortfattat för hur verksamhetsområden för VA har tagits fram. Det verkar inte som att riskbedömningen i VISS ingår, däremot statusklassning från föregående förvaltningscykel (cykel 2). Strategin ska förhoppningsvis användas under lång tid framöver och det vore bra om den baseras på så aktuell information som möjligt. Därför kan det vara relevant att ta höjd för den senaste klassningen (förvaltningscykel 3) som nu finns redovisad i VISS.

Kommentar till synpunkterna:

Statusklassningen är baserad på förvaltningscykel 3 i VISS.

Det finns avrinningsområden i kommunen med känd övergödningssproblematik, t.ex. Hertsångersälven, men det nämns inte om man tar särskild hänsyn till detta. Det vore bra om kommunen kunde beskriva om de har någon särskild strategi för VA och dagvatten i avrinningsområden med kända miljöproblem.

Kommentar till synpunkterna:

Kommunen instämmer att arbeten med avrinningsområden som har kända miljöproblem behöver utvecklas och fördjupas. Se vidare förklaring i dokumentets sista kommentar.

Kommunen nämner att exploatering inte får innebära en försämring av vattenkvalitet i recipienter, men skriver inte något om att man inte heller får försämma ekologisk eller kemisk status eller möjlighet att nå miljökvalitetsnormer. Detta bör förtydligas.

Kommentar till synpunkterna:

Förslag på ändring av innehåll enligt ovan anses väsentlig och det är därför nu korrigerat i texten.

Det redovisas ett antal LIS-områden i kommunen. Det vore bra om kommunen ger riktlinjer för hantering av VA i de områden där exploatering planeras, då det finns vatten med osäker risk för exempelvis övergödning i anslutning till vissa LIS-områden. Det vore även bra om kommunen berör uppföljning och eventuellt utökad kartläggning i områden med osäker risk där exploatering planeras.

Kommentar till synpunkterna:

Riktlinjer, kartläggning och uppföljning enligt beskrivning ovan är arbete som kommunen behöver arbeta mer med i framöver. Se vidare förklaring i dokumentets sista kommentar.

När det gäller planering för inrättande av ytterligare verksamhetsområden ska det, enligt tabell 5 i VA-planen, senast år 2025 tas fram en systematisk prioriteringsmodell för framtida VA-utbyggnad. Vad som förbryllar är det i VA-planens kapitel 4.3 anges att det redan finns en tidplan för de områden som identifierats som utbyggnadsområden. För kommunalt VA har kommunen endast föreslagit ett område (Fredriksfors) för utbyggnad. Denna utbyggnad är inte tidsatt, utan knuten till att avloppsreningsverket förses med ytterligare rening VA-planen borde förtydligas avseende om det redan finns en utbyggnadsplan eller om den ska tas fram under kommande år.

Kommentar till synpunkterna:

Förslag på ändring av innehåll enligt ovan anses väsentlig och det är därför nu förtydligat i texten.

Reningsverken

Reningsverket i Ratan

En slamavskiljare med markbädd utan ytterligare reningssteg klarar normalt sett inte 70% fosforrening. Därmed saknas egentligen förutsättningar att uppfylla dessa reningskrav.

Kommentar till synpunkterna:

En ny anläggning planeras under 2021, vilket framkommer i VA-planen.

Reningsverket i Robertsfors

Robertsfors har ingått i den stämning som EU-kommissionen ansökt om avseende att Sverige inte har följt kraven i avloppsdirektivet. Länsstyrelsen vill förtydliga att regeringen i mars 2021 mottog ett förslag till domstolsbeslut av den så kallade Generaladvokaten. Förslaget innebär att Sverige fälls för överträdelser tre fall. Robertsfors reningsverk omfattas inte av detta förslag, men det innebär inte att problemet är ur världen, eftersom EU är har riktat kritik mot Sveriges tillämpning av avloppsdirektivet.

Det är känt att det har funnits planer på att dra om utloppet från reningsverket i Robertsfors så att den går längre ut i havet, för att därmed inte omfattas av BOD7-reningskrav. Detta nämns dock inte i VA-planen. Det kan vara bra att beskriva dessa planer, åtminstone översiktligt, samt nämna om det finns planer för att utreda den nuvarande statusen i fjärden för att kunna se om det sker någon försämring efter omdragningen. Om denna åtgärd inte är aktuell längre så kunde även bakgrunden denna bedömning nämnas.

Kommentar till synpunkterna:

Åtgärden är inte längre aktuell utan kommunen ser över andra alternativ vid ombyggnad av Robertsfors reningsverk. Mot bakgrund av detta anses det inte heller motiverat att nämna en ej aktuell åtgärd i VA-planen.

När det gäller VA-planens Planering för hållbar spillvattenförsörjning, borde det kanske även nämnas något om problematiken med slammängderna i reningsverket. Lagstiftningen när det gäller hantering av slam kommer sannolikt att skärpas framöver. Länsstyrelsen håller med om vikten av god samverkan med närliggande kommuner i denna fråga samt att det är viktigt att en långsiktig lösning tas fram, i samverkan med andra kommuner.

Kommentar till synpunkterna:

Problematiken kring slammängderna i reningsverket lyfts i avsnitt 2.2.2 Slamhantering i VA-planen.

Övergripande kommentar till synpunkterna:

Ett flertal av synpunkterna som framkommit i yttrandet gäller tillägg av exempelvis riskbedömningar, riktlinjer, kartläggning och miljöstatus. Dessa dokument är de första strategiska dokumenten för all VA-verksamhet inom hela kommunen (dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten – både i och utanför kommunalt verksamhetsområde) och bedömningen är att det finns utrymme för att utveckla arbetet och höja nivån framöver. Därför har VA-planen och dagvattenstrategin fått ytterligare ett kapitel, ”Hur arbetar kommunen vidare?”. Kapitlet tar överskådligt upp delar som behöver utvecklas mer men som inte har tagits upp i dessa första versioner av VA-plan och dagvattenstrategi.